

רע"פ 6709/15 - דנה שירותי נמל ולוגיסטיקה בע"מ נגד משטרת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 6709/15

לפני:

כבוד השופט ח' מלצר

המבקשת:

דנה שירותי נמל ולוגיסטיקה בע"מ

נ ג ד

המשיבה:

משטרת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז
בלוד (כב' השופטת ד' מרשק-מרום) מתאריך
16.09.2015 בע"ח 54621-08-15

בשם המבקשת:

עו"ד עודד רקובר

בשם המשיבה:

עו"ד עידית פרג'ון

החלטה

1. בפני בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטת ד' מרשק-מרום) מכח סעיף 38א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: פסד"פ)), בגדרה נתקבל ערר המשיבה על החלטת בית משפט השלום בראשון לציון (כב' השופט א' שרון), אשר הורה על שחרור כספים המגיעים למבקשת אשר נתפסו על ידי המשיבה לצורך חילוט עתידי.

עתה אציג בתמצית את הנתונים הדרושים להכרעה במכלול.

2. במהלך שנת 2014 נחקרה בנמל אשדוד פרשה מורכבת, במסגרתה בוצעו לפי החשד, בין היתר: עבירות שוחד, מרמה, הלבנת הון ועבירות מס (להלן: הפרשה). במסגרת החקירה המשטרתית נתפסו על-ידי המשיבה נכסים שונים השייכים למבקשת לצרכי חילוט עתידי בבוא היום. תוקפה של התפיסה הנ"ל הוארך בהסכמת הצדדים מעת לעת.

3. בתאריך 26.06.2014, בית משפט השלום הנכבד (כב' השופט מ' קרשן) קבע במסגרת הסכמת הצדדים כי חשבון העו"ש של המבקשת ישוחרר לצורך המשך פעילותה, בעוד כספים שונים, הכוללים פיקדונות, מט"ח וממסרים דחויים יישארו כתפוסים בידי המשיבה לצרכי חילוט עתידי בבוא היום (להלן: קופת החילוט). הצדדים הסכימו במסגרת זו גם כי לא תינתנה הוראות ספציפיות לגבי חובותיה של המבקשת לצדדים שלישיים, לרבות לנמל אשדוד. בית המשפט השלום הנכבד ציין בהחלטתו הנ"ל כי הדבר נעשה במודע ותוך עריכת איוון בין צורכי החקירה והחילוט לבין צרכיה של המבקשת (ראו: החלטה מתאריך 26.06.2014, בפיסקה 3).

4. בתאריך 23.10.2014, בית המשפט השלום הנכבד (כב' השופט מ' קרשן) דחה את בקשת המבקשת לעיון חוזר ולשחרור כספים מתוך קופת החילוט. בהחלטה נקבע כי שני האורגנים המרכזיים במבקשת וכן המבקשת עצמה הם חשודים עיקריים בפרשה וכי לא נתקיימו התנאים המצדיקים עיון חוזר בהחלטות הקודמות. עוד נקבע שם כי ככל שהחשדות יתבררו כמוצקים ויוגש כתב אישום, הרי שבקשת חילוט במקרה זה תחשב מתבקשת.

5. בחלוף הזמן הליכי החקירה בפרשה הושלמו. בתאריך 10.06.2015 מסרה המשיבה למבקשת כתב חשדות רחב-היקף, הנפרש על פני כ-40 עמודים, במסגרתו הודיעה על כוונתה להגיש כנגד המבקשת כתב אישום, בכפוף לשימוע, בגין עבירות: מרמה, שוחד והלבנת הון בגין הכנסות, שהן "רכוש אסור" בהיקף של למעלה מ-22 מיליון ש"ח. בתאריך 11.08.2015 התקיים למבקשת שימוע בפני המשיבה ומעורבים נוספים בפרשה. המבקשת שטחה בשימוע את טענותיה. למיטב הידיעה, בשלב זה טרם הוגש כתב אישום בפרשה.

6. לאחר הגשת כתב החשדות הנ"ל המבקשת עתרה לבית המשפט השלום הנכבד וביקשה כי ישוחררו מתוך קופת החילוט שני רכיבים כספיים בסך כולל של כ-334,000 ש"ח (להלן: הכספים) – על פי הפירוט שלהלן:

(א) מקדמה שקיבלה המבקשת מרשות המיסים בגין נזקי מבצע "צוק איתן" בסך של כ-258,000 ש"ח (נכון לתאריך 17.08.2015), אשר שולם לה בתאריך 14.01.2015 (הסכום עמד אז על סך של 253,481 ש"ח). המבקשת נדרשה להשיב כספים אלו לרשות המיסים לאחר שהוברר, בדיעבד, שלא עמדה בקריטריונים להכרה בה כזכאית לפיצוי (להלן: החוב לרשות המיסים).

(ב) פיקדון בסך של כ-80,000 ש"ח (נכון לתאריך 17.08.2015), אשר, לטענת המבקשת, מכון לצורך תשלום עתודת פיצויי פיטורין, פנסיה וביטוח חיים לעובדיה של המבקשת, לאחר שהוחלט על הפסקת פעילותה של המבקשת (להלן: החוב לעובדי המבקשת).

7. בית המשפט השלום הנכבד (כב' השופט מ' מזרחי) דחה את הבקשה לשחרור הכספים הנ"ל לאחר שהעובדות העומדות בבסיס הבקשה לא הוכחו כדבעי במסמכים (ראו: החלטות מתאריכים 23.06.2015 ו-12.08.2015). המבקשת שבה ופנתה לבית משפט השלום הנכבד (כב' השופט א' שרון) כשהיא מציגה מכתב מרשות המיסים בעניין החוב לרשות המיסים וכן מכתב מטעם רואה חשבון המפרט את נתוני העובדים בחברה והתשלומים המגיעים להם. בתאריך 28.08.2015, בית המשפט השלום הנכבד קבע ביחס לחוב לעובדי המבקשת, וחרף ההלכה שנקבעה ב-בש"פ 6817/07 סיטבון נ' מדינת ישראל (31.10.2007) (להלן: פרשת סיטבון) כי מכיוון שעובדי החברה הם תמי לב, הרי "שמידת הצדק מטה את הכף להיעתר לבקשה, על מנת להבטיח זכויותיהם המעין-קנייניות ולמנוע התדיינות אזוריות עתידיות רבות" (שם, בעמ' 3). בית המשפט השלום הנכבד קבע עוד ביחס לחוב לרשות המיסים כי המשיבה לא מייחסת למבקשת מרמה בהקשר זה וכן אין לומר כי נעשה בכספים אלו שימוש שלא כדין. לנוכח האמור לעיל בית משפט השלום הנכבד הורה על שחרור הכספים - כעתירת המבקשת.

8. בתאריך 16.09.2015 בית המשפט המחוזי הנכבד (כב' השופטת ד' מרסק-מרום) קיבל את ערר המשיבה על ההחלטה לשחרור הכספים הנ"ל. נקבע כי החלטתו של בית המשפט השלום הנכבד נתקבלה על יסוד תשתית עובדתית חלקית ביותר, כאשר בנסיבות העניין לא נתקיימה עילה המצדיקה עיון חוזר. עוד נקבע כי לא הונחה בפני בית המשפט השלום הנכבד תשתית עובדתית מספקת לפיה יש לפרוע את חובותיה הנ"ל של המבקשת דווקא באמצעות קופת החילוט. לבסוף, נפסק כי ההחלטה לשחרור הכספים איננה עולה בקנה אחד עם העיקרון שנקבע ב-פרשת סיטבון לפיו יש ליתן מעמד של בכורה לאינטרס הציבורי שבמסגרתו צריכה להנתן העדפה להמשך תפיסה צופת פני חילוט על פני כל צד ג' שאיננו אחוז בזכות קניינית, או מעין קניינית.

טענות הצדדים

9. בבקשה שלפני המבקשת עותרת כי תינתן לה רשות לערור ב"גלגול שלישי". המבקשת טוענת כי בנושא שהיא מעלה יש פסיקה סותרת בערכאות הדיוניות. זאת ועוד, לטענתה, המכלול מעורר שאלה כללית ביחס למשמעות ההלכה שנפסקה ב-פרשת סיטבון במצב בו טרם הוגש כתב אישום. המבקשת טוענת כי בשלב בו טרם הוגש כתב אישום, ראוי לנקוט בגישה "ליברלית" יותר, כלשונה, בהליכי התפיסה, כך שזכויותיהם של צדדים שלישיים תמי-לב - יגברו על זכותה של המשיבה בכספים מכוח חילוט עתידי.

10. בהחלטתי מתאריך 15.10.2015 הוריתי למשיבה למסור את תגובתה לבקשה. בגדר תגובתה - המשיבה טוענת כי דין הבקשה להידחות. לטענת המשיבה המבקשת לא הראתה מדוע יש לפרוע את חובותיה הנ"ל דווקא מתוך קופת החילוט ולא בדרך אחרת. זאת ועוד, המשיבה טוענת כי שאלת מעמדם של צדדים שלישיים בהליכי תפיסה זמנית הוכרעה כבר בהלכה שנקבע ב-פרשת סיטבון וכי הלכה זו יפה אף להליכים טרם הגשת כתב אישום. המשיבה מדגישה גם את השלב המתקדם בו מצויים ההליכים, את היקף החשדות הנרחב ואת הסכמות המבקשת לאורך ההליכים לתפיסה ולהארכת תוקפה.

דין והכרעה

11. לאחר שעיינתי בנימוקי הבקשה ובתגובת המשיבה לה – לא מצאתי כי היא מגלה עילה לבירור עניינה של המבקשת בפני ערכאה שיפוטית שלישית. נסיבות הבקשה דנן נטועות כולן בעניינה הפרטני של המבקשת. המבקשת לא הראתה כי מתעוררת בעניינה שאלה משפטית, או כללית. היא אף לא הראתה נסיבות פרטניות חריגות ומיוחדות המצדיקות מתן רשות לערור, כדוגמת חריגה מסמכות, או פגיעה בלתי מידתית בזכויותיה (השוו: בש"פ 5564/14 טננבאום נ' מדינת ישראל (18.09.2014); בש"פ 1001/15 פלוני נ' מדינת ישראל (08.03.2015); רע"פ 8390/15 מדינת ישראל נ' בר גיל (09.12.2015)). העובדה שאיזון האינטרסים שערכה הערכאה הדיונית בהקשר לנסיבותיה הפרטניות של המבקשת – בוטל בידי בית המשפט המחוזי הנכבד אף היא איננה מהווה נסיבה חריגה המצדיקה מתן רשות לערור ב"גלגול שליש". די בכך כדי להביא לדחייתה של הבקשה.

12. מעבר לדרוש, אוסיף כי גם לגופם של דברים דין הבקשה – להידחות. בהקשר זה אבהיר:

(א) סעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון מסמיך את בית המשפט להורות במקרה בו נאשם הורשע, לפי סעיף 3 או 4 לחוק זה – על חילוט רכושו של הנידון, בנוסף לכל עונש, בשווי הרכוש שנעברה בו עבירה, ששימש לביצועה או איפשר אותה, וכן בשווי רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצועה, או שיועד לשם כך. "רכושו של הנידון" מוגדר בסעיף 21(ב) לחוק – "כל רכוש שנמצא בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו" (ראו: ע"פ 2010/12 מדינת ישראל נ' "יורו-צ'ינג", בפסקה 8 (20.03.2012)). מטרתו של החילוט הינה "לזרז לא יצא נשכר, כי בלעו הבלתי חוקי של אדם יוצא מפיו, ולהודיע את העוברים על החוק ואת העבריינים-בכוח, שיעשה הכול כדי שלא יתקיים בהם הפסוק כי דרך רשעים צלחה" (ראו: ע"א 9796/03 שם טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(5) 397, 421 (2005); עיינו גם לאחרונה: ע"פ 6145/15 פישר נ' מדינת ישראל, בפסקה 21 (25.10.2015); ע"פ 4456/14 קלנר ואח' נ' מדינת ישראל, בפסקה 114 (29.12.2015)).

(ב) סמכות התפיסה בטרם הגשת כתב האישום נדונה והוכרעה בפסיקתנו (ראו: בש"פ 5723/14 טולוטו נ' משטרת ישראל, בפסקה 10 (03.11.2014); עיינו גם: סעיף 26(א) לחוק איסור הלבנת הון, הקובע כי סמכויות החיפוש והתפיסה לפי הפסד"פ, יחולו, בשינויים המחויבים, גם לענין רכוש שביחס אליו ניתן לתת צו חילוט לפי חוק זה; עיינו גם: סעיפים 32 ו-39 לפסד"פ). כאשר נתונה בידי בית המשפט הסמכות לחלט רכוש, כי אז תוקנה גם סמכות העזר לתפוס אותו רכוש ולהחזיקו עד להחלטה מה יעלה בגורלו (ראו: ב"ש (ת"א) 91455/02 פרקליטות מחוז ת"א נ' צין, בפסקה 5 להחלטתו של השופט א' שהם (11.07.2002)). סמכות התפיסה נועדה להבטיח את החילוט העתידי, אם וכאשר יורשע הנאשם. ב-בש"פ 342/06 חב' לרגו נ' מדינת ישראל (12.03.2006) בית משפט זה עמד על מהותה של תפיסה לצורך חילוט עתידי:

"תפיסת חפץ לצורך חילוטו מאחר שהוכתם בכתם עבירה, בין כיוון ששימש לביצוע העבירה, בין שניתן כשכר בעד ביצועה, ובין שניתן כאמצעי לביצועה, צופה פני עתיד ההליך המשפטי וסיומו. תפיסה זו מיועדת לאפשר למערכת אכיפת החוק לממש את סמכות הענישה שניתנה בידי בית המשפט לחלט חפץ הקשור בעבירה במסגרת העונש הנגזר על העברין, ומשקפת את גישת המחוקק לפיה פגיעה בזכות הקנין לגבי חפץ שהוכתם בעבירה מבטאת עונש ראוי בנסיבות מתאימות..." (שם, בפסקה 8).

תפיסת נכס לצורך חילוט עתידי כרוכה אמנם בפגיעה בזכות בעל הקניין ואולם כנגדה עומד אינטרס הציבור ומתחייב איזון הולם ביניהם. על בית המשפט הדין בבקשה לשחרור חפץ, לשקול את הצורך בהמשך התפיסה, על מנת להגשים את תכליתה, ולאזן שיקול זה, אל מול הפגיעה בזכות קניינו של הנפגע (ראו: רע"פ 7600/08 אברם נ' מדינת ישראל (07.04.2009); רע"פ 1588/13 סובחי נ' מדינת ישראל (11.03.2013)).

13. בעניינו, המבקשת איננה חולקת על עצם סמכות התפיסה ואף לא כנגד סמכותו של בית המשפט להארכת תוקף התפוסים (אשר החזקתם נתבקשה הן לפי הפסד"פ והן לפי חוק איסור הלבנת הון, עיינו: בש"פ 3190/14 ארזון נ' מדינת ישראל (25.06.2014); בש"פ 1001/15 פלוני נ' מדינת ישראל (08.03.2015)). המבקשת גם לא השיגה כנגד עילת התפיסה בנסיבות העניין - לצורך חילוט עתידי. כל בקשתה מכוונת להחרגת הכספים הנ"ל מגדרה של קופת החילוט. ב-פרשת סיטבון נקבע כי יש ליתן מעמד בכורה לאינטרס הציבורי, בדמות אפשרות לחילוט עתידי על פני העדפת צד שלישי, אשר איננו מחזיק בזכות קניינית, או מעין קניינית ברכוש, וזאת אף אם מדובר בצד שלישי תם-לב: "תום ליבו של זה אינו יכול להוביל לכך שבמסת נכסי החייב, ממנה יכולים נושיו להיפרע, יכלול רכוש שזכותו של החייב בו פגומה מיסודה בשל כך שהושגה בעבירה" (בפיסקה 52). על פני הדברים, הלכתסיטבון איננה מבחינה בין השלב שלפני ולאחר הגשת כתב אישום לצורך היקפה של תפיסה זמנית והשיקולים שיש להביא בחשבון לצורך כך (ראו: פרשת סיטבון, בפיסקה 49). עם זאת ובכל מקרה, שאלת היקפה של הלכת סיטבון איננה כלל מתעוררת פה ביחס לשני רכיבי הכספים התפוסים הנ"ל:

(א) ביחס לחוב לרשויות המס: המקדמה מטעם רשות המיסים שולמה למבקשת בתאריך 14.01.2015 לאחר תפיסת קופת החילוט (ראו: סעיף 2 למכתב מרשות המיסים מתאריך 28.01.2015). מקדמה זו הופקדה בחשבון העו"ש של המבקשת ובשלב זה לא התברר מה נעשה בה. המבקשת לא הראתה, לא בפני הערכאות הדיוניות ולא במסגרת הבקשה שבפני, מה השימוש המדויק שנעשה על ידה בכספים שקיבלה מרשות המיסים, ובפרט, מדוע עליה לפרוע חוב זה דווקא באמצעות קופת החילוט ולא על ידי מקור כספי אחר.

(ב) ביחס לחוב לעובדי המבקשת: בית משפט זה עמד לא אחת על חשיבותן הרבה של זכויותיהם הסוציאליות של עובדים והצורך בהגנתן בהקשרים שונים (ראו למשל: דנג"ץ 5967/10 המוסד לביטוח לאומי נ' כהן (14.04.2013); בג"ץ 2944/10 קוריצקי נ' בית הדין הארצי לעבודה (13.10.2015)). עם זאת, אף ביחס לתשלום החוב לעובדי המבקשת - המבקשת לא הראתה מדוע תשלום רכיב זה חייב להתבצע דווקא באמצעות קופת החילוט ולא באמצעות אפיק כספי אחר. אציין כי ב"כ המבקשת נשאל בשעתו בהקשר זה, ולא סיפק תשובה המניחה את הדעת (ראו: פסקה 14 להחלטה). הדברים מודגשים בעניינו בו המשיבה תפסה רק חלק מנכסיה של המבקשת, כאשר מנגד, היקף החשדות כנגד המבקשת, כמו גם סכום החילוט העתידי שעשוי להתבקש בבוא היום - הוא רב ביותר. בנסיבות אלו - לא מתעורר צורך לדון בשאלת הסיווג הקנייני המדויק של הכספים ואף לא בהיקף תחולתה של ההלכה שנקבעה ב-פרשת סיטבון במקרה זה ושאלות הנגזרות מכך.

14. לאור המקובץ לעיל - לא מצאתי כי המבקשת באה בגדר החריג המצדיק כי תינתן לה בקשת רשות לערור. אשר על כן - הבקשה נדחית.

ניתנה היום, י"א בשבט התשע"ו (21.1.2016).

ש ו פ ט
